

Helse- og omsorgsdepartementet

<https://www.regjeringen.no/id2559442/>

Deres ref.: 17/2834

Vår ref.: 15/1

Dato: 21. august 2017

Høring om forslag til forskrift om registrering av og tilsyn med salg av tobakksvarer mv.

Departementets forslag til forskrift inneholder mange detaljer av praktisk, teknisk og økonomisk karakter som ligger utenfor Kreftregisterets arbeidsområde, og som vi derfor velger å avstå fra å kommentere. Imidlertid har Kreftregisteret kompetanse i vurdering av risiko, forebygging, og med registrering og bruk av data til å generere kunnskap og utøve kvalitetskontroll. Vi velger derfor ut noen aktuelle punkter for utfyllende kommentarer.

- 1) Departementet oppgir at formålet med registrerings- og tilsynsordningen er å sikre overholdelse av tobakkslovgivningen (spesielt aldersgrensen for kjøp/salg) samtidig som ordningen er minst mulig inngripende overfor handelsnæringen. Kreftregisteret vil peke på at en lavest mulig omsetning av tobakk ligger som et overordnet mål for tobakkslovgivningen, og at hensikten derfor nettopp er å gripe inn og påvirke handelen med tobakk. Dette strider naturligvis mot næringens selvsagte ønske om en størst mulig omsetning. Vi mener dette overordnede målet bør gjøres klarere.
- 2) Regjeringens høringsnotat til lovendringene i tobakkskadeloven i anledning register- og tilsynsordning for salg av tobakksvarer (datert 1. juli 2016) presiserte at tilgjengelighetsbegrensende regler er av de tiltak som har best dokumenterbar effekt. Tilgjengelighet bestemmes blant annet av aldersgrense for kjøp og salg, og vil påvirkes av antall utsalgssteder og eventuell begrensning i utsalgstider (slik det er utformet i lovverket om alkohollovgivningen). Alle disse enkelttiltakene er svært viktige for å forebygge fremtidig helseskade.
- 3) Regjeringens høringsnotat til lovendringen (1. juli 2016) presiserte også at det i dag er et betydelig problem at aldersgrensen for kjøp og salg av tobakksvarer ikke overholdes. Det ble blant annet vist til en studie fra 2010 som viste at hele 40–45 prosent av tobakksbrukerne under 18 år som oftest selv kjøpte sine tobakksvarer, og det var kun en ubetydelig nedgang fra en tilsvarende studie utført 10 år tidligere (Rossow et al. Kjøp av tobakk blant mindreårige. Tidsskr Nor Laegeforen. 2010;130(13):1337–9). *Det haster derfor med å innføre tiltak som kan styrke håndhevelsen av aldersbestemmelsene.* Bekymringen bør nå dreie seg om folkehelsen – ikke hensynet til handelsnæringen. Ved siden av røykeslutt blant voksne, etablerte røykere, er unngåelse eller utsettelse av røykestart blant unge et av de viktigste primærforebyggende tiltak mot kreft.

VENNLIGST ADRESSER POST TIL KREFTREGISTERET OG IKKE TIL ENKELTPERSONER

Postadresse:
PB 5313 Majorstuen
0304 Oslo

Kontoradresse:
Ullemchausseen 64
0379 Oslo

Telefon: 22 45 13 00

E-post: kreftregisteret@kreftregisteret.no
Internett: www.kreftregisteret.no

Org. nr: 993 467 049
Bankkonto: 8601.72.25032

- 4) Et annet viktig mål med ordningen bør være at den legges opp slik at effekten av tiltaket lar seg vurdere på en enkel og lite ressurskrevende måte. Dette kan gjøres ved at registeret mottar, systematiserer og oppbevarer data, at historikken lagres, og at det hele organiseres på en måte som gjør det enkelt å kvalitetssikre informasjonen og generere statistikk.
- 5) For å vurdere tilgjengeligheten av tobakksvarer, inkludert overholdelse av aldersgrensen for salg, vil det være av sentral betydning at ordningen gir kunnskap om tettheten av utsalgssteder, salgstider (åpningstider), antall gjennomførte kontroller, og antall avvik per år for nærmere definerte geografiske enheter (utsalgssted/ kommune/ fylke). I motsetning til de signalene Departementet gir under punkt 3.1.1.9, må vi derfor anta at det faktisk kan være viktig å registrere informasjon om åpningstider for statistisk bruk. Dette behøver imidlertid ikke være omfattende og kontinuerlig registrerte data med alle variasjoner i åpningstider gjennom kalenderåret. Man kan kanskje vurdere om det er tilstrekkelig med registrering en gang årlig for en typisk hverdag i forbindelse med gjennomføring av tilsyn (til punkt 3.3.2). Det vil som nevnt ovenfor være viktig at rapporter fra tilsyn samles og registreres systematisk hos og av tilsynsmyndigheten, at historiske data tas vare på slik at utviklingen kan følges (til punkt 3.1.7 og 3.3.3), slik at uthenting, bearbeiding av utarbeiding av statistikk kan skje på en for helsemyndighetene enkel og rask måte.
- 6) Kreftregisteret vil peke på at tilsyn med salg i typisk lokale transportmidler (ferger) som krysser en eller noen få kommunegrenser, antas å være enklere å gjennomføre av en av de berørte kommunene fremfor at Helsedirektoratet sender ut sentrale medarbeidere (til punkt 3.3.4).
- 7) Kreftregisteret ønsker også å påpeke at det lyder fornuftig å oppheve unntaket i reklameforskriftens § 8 første ledd nr. 8 (reklame via internett) (til punkt 4.2).

Med vennlig hilsen

Giske Ursin
Direktør

Tom K. Grimsrud
Overlege og Seniorforsker